

Matka Boża Paczółtowska

Ks. Andrzej Bruździński

Niewiasta obleczona w słońce Matka Boża Paczółtowska.

Kraków: Oficyna Wydawnicza Wydawnictwa

Naukowego PAT, 2000.

Oficyna Wydawnicza Wydawnictwa Naukowego PAT wydała książkę ks. Andrzeja Bruździńskiego *Niewiasta obleczona w słońce Matka Boża Paczółtowska : rys historyczny kultu obrazu Matki Bożej w kościele Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Paczółtowicach*. Wieś Paczółtowice położona 8 km od Krzeszowic, 4 km od Czernej, wśród zalesionych i malowniczych wzgórz południowo-zachodniej części Wyżyny Olkuskiej Jury Krakowsko-Częstochowskiej. Pierwsza wzmianka historyczna o istnieniu parafii pochodzi z 1335 roku, z której to dowiadujemy się, że parafia wsi Paczółda uiściła dziesięcinę należną Stolicy Apostolskiej w wysokości 6 skojców. Około roku 1464 został namalowany do tego kościoła tryptyk, przedstawiający Najświętszą Maryję Pannę z Dzieciątkiem Jezus. Namalował go nieznany artysta ze szkoły małopolskiej. Skrzydła tryptyku na rewersach przedstawiają święte dziewice Katarzynę Aleksandryjską i Barbarę, a na awersach scenę Zwiastowania. Obraz ten został namalowany temperą na desce lipowej. Tryptyk ten rozdzielono za czasów probostwa Adama Słodkiego (1597-1617) na trzy części. Część środkową z wizerunkiem Matki Bożej umieszczono w retabulum głównego późnorenesansowego ołtarza, ufundowanego w 1604 roku, natomiast skrzydła po obu stronach ołtarza. W centrum obrazu na półksiężycu w pozie frontalnej stoi Matka Boska, z tyłu wyłania się 18 falujących złotych promieni słońca, tworzących kształt eliptycznej mandorli. Matka Najświętsza stoi, na prawej ręce trzyma Dzieciątko Jezus i ku

niemu przechyla głowę. Dzieciątko zaś zwraca ku niej głowę i ręce. Zza głowy dzieciątka wyłania się heraldyczna lilia. Najświętsza dziewica jest ubrana w czerwoną królewską tunikę, ozdobioną złotymi kwiatami, na ramionach ma narzucony uroczysty, królewski płaszcz w kolorze granatu, spływający na sierp księżycy. Na płaszczu pojawia się złoty brokatowy wzór gałązki z liśćmi dębowymi na tle złotego haftu zbliżonego kształtem do owocu granatu. Złota lama na obrzeżach tego płaszczu jest wysadzana złotymi kamieniami, tak jak i otwarta korona na głowie Maryi m. in. szmaragdami i rubinami. Płaszcz jest również ozdobiony białymi perłami, spięty dwoma okrągłymi kłami wysadzonymi rubinami. Spod płaszczu jest wysunięta stopa Matki Bożej w czerwonym trzewiku. Dzieciątko jest ubrane w ciemną tunikę, obszytą, podobną jak u Maryi złotą lamą. Z tyłu postaci Matki Najświętszej przedstawiony został zielony las krzewów dyptamu jesionolistnego, czyli gorejącego krzewu Mojżesza, tworzących półeliptyczną zieloną koronę, na której umieszczono dwadzieścia siedem czerwonych płomyków ognia. W górnych rogach obrazu namalowano postaci dwóch aniołów w jednakowych zielono granatowych tunikach, trzymających w rękach białe półkoliste banderole z początkowym tekstem wielkanocnego hymnu maryjnego pisanego gotycką minuskułą. Poniżej gorejącego krzaku Mojżesza tło obrazu wypełniono runem leśnym z kwiatami i owocami, widać tam poziomki, borówki, orliki, lilie bez kwiatów, paprocie, fiołki, koniczynę, przyłuszczki, babkę, kopytnik i bodziszkę. Obraz ten został namalowany według kanonu Madonny Apokaliptycznej. Obraz ten otaczany jest kultem, biskup pomocniczy krakowski Michał Kunicki (1726-1763) w sprawozdaniu powizytacyjnym nazwał obraz Matki Bożej w ołtarzu głównym łaskami słynący. Natomiast biskup krakowski Andrzej Stanisław Kostka Załuski w sprawozdaniu powizytacyjnym przytoczył opowieść, dotyczącą okoliczności przybycia tego obrazu do Kościoła w Paczółtowicach. Według legendy jeden z właścicieli Pisar, Achacy Pisarski znalazł w zrujnowanym Kościele na Rusi obraz Matki Bożej z Dzieciątkiem wymalowany na cyprysowej desce i postanowił go zabrać do swojego dworu, kiedy przejeżdżał przez

Paczółtowice konie zostały zatrzymane w jakiś tajemniczy sposób i nie mogły ruszyć dalej z miejsca. Pisarski odczytał to jako znak, że obraz ma pozostać w Paczółtowicach. Liczne wota zgromadzone na obrazie i w gablotach obok świadczą o łaskach doznanych za wstawiennictwem Matki Bożej Paczółtowskiej. W roku 1974 mieszkaniec wioski Józef Klocek ufundował metalową tablicę, wyrażającą podziękowanie Matce Bożej Paczółtowskiej za cudowne ocalenie w czasie II wojny światowej. Wojska niemieckie 23 sierpnia 1944 roku usiłowały rozstrzelać mieszkańców wioski za przechowywanie powstańców śląskich i Żydów, a zwłaszcza za zamordowanie przez sowieckich partyzantów czterech Niemców. Zebrani wokół świątyni ludzie oczekując na śmierć wzywali pomocy Matki Bożej. Po pewnym czasie Niemcy z niewytłumaczalnych powodów odstąpili od wykonania wyroku. Wszyscy byli przekonani, że to ocalenie zawdzięczają Matce Bożej Paczółtowskiej. W każdy czwartek odbywa się nowenna przed obrazem Matki Bożej Paczółtowskiej, podczas której są odczytywane prośby i podziękowania wiernych skierowanych do Matki Najświętszej z *Księgi prośb i podziękowań*, prowadzonej w parafii od 1988 roku.

oprac.
Renata Dulian
Biblioteka Papieskiej Akademii Teologicznej
Kraków